

(51) 1569
דצמבר 2011

אדונים נכבדים,

הנדון: חוק לשינוי נטל המס

ביום 6 בדצמבר 2011 פורסם בספר החוקים מס' 2324, החוק לשינוי נטל המס (תיקוני חקיקה) התשע"ב-2011 (להלן: "החוק" או "התיקון"), המאמץ את רוב המלצות המיסוי של הוועדה לשינוי כלכלי חברתי בראשותו של פרופ' טרכטנברג. **רוב השינויים בחוק יכנסו לתוקף החל מיום 1 בינואר 2012.**

בעקבות שינויים שיזמה ועדת הכספים של הכנסת, נוסח החוק שאושר שונה במספר נושאים מהמלצות הוועדה (שפורסמו ביום 26.9.2011), מתזכיר החוק (שפורסם ביום 3.11.2011) ומהצעת החוק (שפורסמה ביום 22.11.2011).

נציין, שנוסח החוק הסופי אינו כולל את מס היסוף שאמור היה להיות מוטל על הכנסות שנתיות כוללות של יחידים העולות על 1 מיליון ₪, אם כי יתכן שהוא יחוקק במסגרת חוק משלים.

להלן עיקרי שינויי החקיקה שיחולו:

1. שינויים במיסוי חברות

1.1. ביטול ההפחתה בשיעור מס חברות והעלאתו באופן קבוע לשיעור של 25%

העלאת שיעור מס חברות – במסגרת חוק ההתייעלות הכלכלית (תיקוני חקיקה ליישום התכנית הכלכלית לשנים 2009 ו-2010), התשס"ט-2009 (להלן – **חוק ההתייעלות**), נקבעה הפחתה הדרגתית בשיעורי מס החברות, החל משנת המס 2011 ועד לשנת המס 2016, כך ששיעור מס החברות היה אמור להגיע לשיעור של 18% בשנת 2016 ואילך.

החוק ביטל את המתווה הקיים של הפחתת מס החברות וקבע ששיעור מס החברות יהיה 25% החל משנת המס 2012 ואילך (יצויין ששיעור מס החברות בשנת המס 2011 עומד על 24% ובשנת המס 2012 עומד לרדת ל-23%).

1.2. מכירה ורכישה חוזרת של ניירות ערך סחירים (מכירה רעיונית)

בשל העלאת שיעור המס על יחידים לגבי רווח הון, לרבות מניירות ערך סחירים, הוחלט לאפשר מנגנון של מכירה ורכישה חוזרת של ניירות ערך סחירים (מכירה רעיונית) במהלך דצמבר 2011 (ראה פירוט בהמשך לגבי מיסוי יחידים). האפשרות למכירה רעיונית לא הוגבלה רק ליחידים ולכן היא חלה גם על חברות, הן במקרים של רווח הון והן במקרים של הפסד הון. לעיתוי מימוש רווח/הפסד ההון יכולה להיות משמעות גם לענין קיזוז הפסדים, מעבר לעלייה של 1% בשיעור מס החברות ולכן יש לשקול לבצע מכירה רעיונית גם בחברות.

1.3 סעיף 28(ג) לפקודה – חובת קיזוז הפסד עסקי גם כנגד הכנסה מדיבידנד ממפעל מאושר/מוטב

סעיף 28(ג) לפקודה, קובע כיום, שאין חובת קיזוז של הפסד עסקי (שוטף או מועבר) כנגד:

(א) רווח הון שהוא סכום אינפלציוני
 או (ב) כנגד רווח הון, ריבת או דיבידנד אם שיעור המס החל עליהם אינו עולה על 20%. שיעור זה הועלה ל-25% במטרה להתאימו לשיעורים החדשים שיחולו על הכנסות אלו לגבי יחידים.
 ואולם, בניגוד להצעת החוק, בתיקון לחוק נרשם שאפשרות (ב) תחול רק לגבי יחיד. המשמעות היא שחברה תהיה חייבת לקזז את הפסדיה העסקיים גם כנגד הכנסה מדיבידנד ממפעל מאושר או ממפעל מוטב החייבת בשיעור מס של 15%¹. כמו כן, לא ניתן יהיה שלא לקזז הפסדים כנגד רווחי הון בגין נכסים ישנים שנרכשו עד 1960 החייבים בשיעורי מס מופחתים.

2. מיסוי יחידים – תיקונים לפקודת מס הכנסה

2.1 ביטול ההפחתה בשיעורי המס ליחידים והעלאת שיעור המס השולי ל-48%

במסגרת חוק ההתייעלות, נקבעה הפחתה הדרגתית של שיעורי מס הכנסה ליחידים, החל משנת המס 2010 ועד לשנת המס 2016, באמצעות הפחתת שיעורי המס של המדרגות השונות, לרבות הורדת שיעור המס השולי המכסימלי עד שבשנת 2016 הוא היה אמור לעמוד על 39%.

החוק ביטל את מתווה הפחתת המס ואף הגדיל את שיעור מס ההכנסה על בעלי הכנסה הגבוהה מ-40,790 ₪ לחודש², כך ששיעור המס על מדרגת המס העליונה יהיה 48% (במקום 45% בשנת 2011 ובמקום שיעור של 44% שהיה אמור להיות בשנת 2012).

יחד עם זאת, הושארה ההפחתה של 2% מ-23% ל-21% שהיתה אמורה להיות במתווה המקורי של חוק היעילות, לגבי מדרגת המס השלישית החלה על הכנסות חודשיות שבין 8,660 ₪ עד 14,070 ₪³. לפיכך, כל מי שהכנסתו החודשית עולה על 8,660 ₪ ייהנה מהפחתת מס זו (הפחתה מכסימלית של 108 ₪ לחודש).

2.2 העלאת שיעור המס על רווחי הון

סעיף 91 לפקודה קובע את שיעור המס על רווח הון ריאלי של יחיד שאינו "בעל מניות מהותי", העומד כיום על שיעור של 20%. לעומתו, יחיד שנחשב "בעל מניות מהותי" חייב בשיעור מס של 25% בגין רווחי הון.

בחוק הועלו שיעורי המס על רווח ההון הריאלי ונקבע, ככלל, שיעור מס של 25% על רווח הון בידי יחיד שאינו מוכר נייר ערך של חברה שהוא בעל מניות מהותי בה ושיעור מס של 30% על רווח הון בידי יחיד המוכר נייר ערך של חברה שהוא בעל מניות מהותי בה.

¹ אין חובה לקזז כנגד דיבידנד שמקורו בישראל ואינו נובע ממפעל מאושר/מוטב, היות ועל פי סעיף 126 לפקודה הוא לא נחשב להכנסה.

² בערכי שנת המס 2011, לפני עדכון לשיעור עליית המדד בשנת 2011. נציין גם שסכום המדרגה העליונה הועלה במקצת מ-40,230 ₪ ל-40,790 ₪ כדי להתאימו לסכום ההכנסה המרבית המחייבת בתשלום דמי ביטוח לאומי ומס בריאות (ראה בהמשך).

³ בערכי שנת המס 2011, לפני עדכון לשיעור עליית המדד בשנת 2011.

נציין, שהעלאת שיעור המס לא תחול על רווח הון במכירת איגרת חוב, נייר ערך מסחר, מילווה או הלוואה, שאינם צמודים למדד. רווח הון זה ימשיך להתחייב במס בשיעור שלא יעלה על 15%, או של 20% לעניין בעל מניות מהותי.

2.3 חישוב ליניארי של רווח הון ריאלי על נכסים שנרכשו לפני מועד השינוי (1.1.2012)

בסעיף 91(ב) לפקודה נקבעו הוראות לגבי נכס שנרכש לפני "המועד הקובע" (1.1.2003), כך שיחולו לגביו שתי תקופות חישוב: התקופה שעד למועד הקובע (שיעור המס השולי של המוכר בשנת המכירה) והתקופה שמהמועד הקובע ועד ליום המכירה (20% או 25% לבעל מניות מהותי).

מכיוון שהתיקון בחוק מעלה את שיעורי המס לגבי רווח הון, נקבע ששיעורים אלה יועלו בגין חלק רווח ההון הריאלי מיום תחילת החוק (להלן – "מועד השינוי" – 1.1.2012) ואילך, ותתווסף תקופת חישוב חדשה – מהמועד הקובע או מיום הרכישה, לפי המאוחר, ועד ליום שקדם למועד השינוי (לגביה יחולו שיעורי המס הישנים של 20% או 25%). לפיכך, לגבי נכס שנרכש לפני 1.1.2003 יופעלו שלוש תקופות חישוב כדלקמן:

- לגבי רווח הון ריאלי שנצמח עד ליום 1 בינואר 2003, יחול שיעור מס שולי.
- לגבי רווח הון ריאלי שנצמח בתקופה 1.1.2003 ועד 31.12.2011, יחול שיעור מס שלא יעלה על 20% או 25%, לפי העניין.
- לגבי רווח הון ריאלי שנצמח לאחר יום 1 בינואר 2012, יחול שיעור מס שלא יעלה על 25% או 30%, לפי העניין.

לגבי נכס שנרכש בתקופה 1.1.2003 ועד 31.12.2011 יחולו שתי תקופות החישוב האחרונות.

עוד נקבע, כי הוראות החישוב הליניארי אשר פורטו לעיל, לא יחולו לגבי ניירות ערך סחירים שנרשמו למסחר לפני 1 בינואר 2012 וכן לגבי יחידה בקרן נאמנות פטורה, כלומר לגבי הנכסים האמורים יחולו שיעורי המס החדשים על מלוא הרווח שמומש, לרבות בגין הרווח שנצמח לפני מועד השינוי, וכדי להימנע מתשלום המס הגבוה על הרווח שנצבר עד ליום 31.12.2011 יש לבצע מכירה ורכישה מחדש (ראה להלן).

2.4 רווח/הפסד הון ממכירת ניירות ערך סחירים – "מכירה רעיונית" ושליטת האפשרות לבצע פריסה

מכירה ורכישה מחדש של ניירות ערך סחירים ("מכירה רעיונית")

לאור האמור בסעיף הקודם, לפיו שיעור המס החדש יחול על מלוא רווח ההון במכירת ניירות ערך סחירים, נקבע מנגנון של מכירה ורכישה מחדש (מכירה רעיונית), ביחס לניירות ערך סחירים וכן של יחידות בקרן נאמנות פטורה במהלך חודש דצמבר 2011, ולפיו הרווח בגינם ימוסה בהתאם לשיעורי המס הקיימים כיום. שיעורי המס החדשים, יחולו רק לגבי הרווח שנצמח החל ממועד המכירה הרעיונית ואילך.

דהיינו, נייר הערך יימכר וירכש מחדש, באמצעות חבר בורסה, באותו אופן שבו מתבצעות עסקאות מחוץ לבורסה, והכל באותה כמות, באותו יום ולפי מחיר תום יום המסחר לנייר ערך או ליחידה, ובלבד שהנישום מכר את כל ניירות הערך שהיו לו מאותו מסוג. מכר ורכש כאמור, יראו לצורך חישוב הרווח בעתיד ממכירתם, את יום ביצוע הפעולות האמורות כיום רכישה חדש ומחירם המקורי החדש יהיה מחיר תום יום המסחר.

ביום 7 בדצמבר 2011 פרסמה רשות המסים הודעה לגבי "מכירה ורכישה רעיונית" של ניירות ערך בבורסה בחודש דצמבר 2011 ובה פירוט לגבי נושא זה.

הערות לגבי המכירה הרעיונית

- יש לשקול את ביצוע המכירה הרעיונית גם בהקשר של קיזוז הפסדים. באם טמון הפסד בנייר הערך, אזי מימוש ההפסד השנה, יכול לאפשר לקזז כנגדו רווח הון ממקור כלשהו ואף על פי סעיף 92(א)(4) לפקודה גם כנגד ריבית ודיבידנד על ניירות ערך. מנגד, מימוש בהפסד וקיזוז השנה, יכול "לבזבז" הפסד לקיזוז בשנים הבאות שיכול לחסוך מס בשיעורים גבוהים יותר.
- החוק לגבי מכירה רעיונית אינו מתייחס רק ליחידים, ולכן הוא חל גם לגבי חברות. לפיכך, יש לשקול אף לבצע מכירה רעיונית של ניירות ערך סחירים בחברות.
- ביצוע מכירה רעיונית עם רווח הון, יוצר בעיה תזרימית, מאחר שאת תשלום המס ועמלות המכירה והרכישה יש לשלם באופן מיידי, למרות שלא יתקבל כל תקבול בשל המכירה הרעיונית. דהיינו, אם המוכר רוצה לרכוש בחזרה את כל המניות שמכר בחזרה, הוא צריך להוסיף כסף בכדי לממן את תשלום המס והעמלות.

להלן נדגים את כדאיות ביצוע המכירה הרעיונית לגבי יחיד שאינו בעל מניות מהותי הנחת אינפלציה של 0%

ש"ח	
1,000	שווי בבורסה
<u>400</u>	עלות
600	רווח טמון בנייר הערך
	ביצוע מכירה רעיונית לפי שווי של 1,000 ומחיר מקורי חדש של 1,000:
120	תשלום מס שלב א' $600 * 20\%$
1,200	תמורת מכירה במהלך שנת 2012 בסכום של 1,200 ₪
<u>1,000</u>	עלות
200	רווח
50	תשלום מס שלב ב' $200 * 25\%$
170	סה"כ מס משני השלבים

אם לא תבצע מכירה רעיונית, אזי תוצאות המס לגבי נתונים זהים תהיה כדלקמן:

1,200	תמורת מכירה במהלך שנת 2012
<u>400</u>	עלות
800	רווח
200	תשלום מס בשיעור 25%
30	סה"כ חסכון במס כתוצאה מהמכירה הרעיונית (200-170)
25%	אחוז התשואה בגין תשלום המס שהוקדם כפי ששולם בשלב המכירה הרעיונית

- כמובן שאת אחוז התשואה של 25%, יש להשוות לאפשרות של ניצול "ההלוואה" שניתנה לאוצר ובמשך תקופת ניצולו, שנה/שנתיים/שלוש שנים וכו' (לפי חישובי ערך נוכחי בהתחשב בריבית המקובלת במשק).
 - גם אם כתוצאה מביצוע המכירה הרעיונית יגרם בעתיד הפסד ממכירת ני"ע – הרי שהפסד זה יהיה ניתן לקיזוז כנגד ריבית, דיבידנדים ורווחי הון מני"ע שיהיו חייבים במס בשיעורים הגבוהים.
 - במקרה שהמכירה הרעיונית תיצור הפסדים מני"ע בעתיד וללא יכולת קיזוז אותם הפסדים בעתיד, עשויים "לאבד" תיאורטית את קרן ההלוואה שניתנה לאוצר המדינה.
- שלילת האפשרות לבצע פריסה של רווח ההון ממכירת ני"ע ערך סחיר – על פי סעיף 91(ה), נישום רשאי לבקש כי רווח הון שנצמח בשנה מסוימת, ייפרס לתקופה של עד ארבע שנות מס, המסתיימת בשנת המס שבה נבע הרווח.
- החוק קובע כי לא ניתן יהיה לבצע פריסה של רווח הון ממכירת ניירות ערך נסחרים, ועל כן שיעור המס שיחול לגבי כל רווח ההון שינבע ממכירת ניירות אלה החל מיום כניסת התיקון לתוקף יהיה שיעור המס החדש.

2.5 העלאת שיעור המס לנישום יחיד הדורש ניכוי של ריבית בחישוב רווח הון ממכירת ניירות ערך

סעיף 101א(א)(9) לפקודה עוסק בסמכות שר האוצר לקבוע הוראות שונות וביניהן לגבי ניכוי הוצאות ריבית ריאלית והפרשי הצמדה בהקשר של מכירת ניירות ערך. סעיף 101א(ב) קובע, שעד לקביעת הוראות כאמור בסעיף 101א(א)(9), אם תבע נישום ניכוי הוצאות ריבית ריאלית והפרשי הצמדה, יחוייב רווח הון שהיה לו במכירת ניירות ערך בשיעור של 25%.

מכיוון ששר האוצר טרם קבע תקנות, ומכיוון ששיעור המס על רווח הון הועלה בתיקון, הותאם שיעור המס שנקבע בסעיף זה ל-30%. מאחר ששיעור המס על חברה יהיה שיעור מס אחיד של 25%, יוחל הסעיף רק על יחידים ולא על חברות.

מאחר ששיעור המס לבעל מניות מהותי יועלה ממילא ל-30%, הרי שברור מאליהו שכדאי לו לתבוע בניכוי את הוצאות המימון הריאליות כנגד רווחיו.

2.6 העלאת שיעור המס על דיבידנדים שמקבל יחיד

סעיף 125 ב לפקודה קובע כיום את שיעורי המס בגין הכנסות שמקורם בדיבידנדים כדלקמן: 20% לגבי יחיד שאינו "בעל מניות מהותי" ו-25% לגבי יחיד שנחשב "בעל מניות מהותי" בחברה משלמת הדיבידנד.

בתיקון נקבע כי שיעור המס על דיבידנד בידי יחיד שאינו נחשב ל"בעל מניות מהותי" יעלה ל-25% ושיעור המס לבעל מניות מהותי יעלה ל-30%.

בהתאם, תוקנו גם שיעורי המס על דיבידנד לחברה משפחתית (לשיעור מס של 25% או 30% אם היה "הנישום המייצג" בעל מניות מהותי בחברה ששילמה את הדיבידנד), למוסד ציבורי או קופת גמל לגבי דיבידנד שאינו פטור (לשיעור מס של 25%) ולחבר בני אדם שהוא תושב חוץ (לשיעור מס של 25% או 30%).

על כן, מומלץ לבעל מניות מהותי לשקול לפעול לקבלת דיבידנד מהחברה שבשליטתו עוד לפני כניסתם לתוקף של שיעורי המס החדשים החל מיום 1.1.2012.

נציין, שתחולת התיקון הינה לגבי הכנסה שהופקה מיום התחילה (1.1.2012) ולכן יתכן וניתן לטעון שהכנסות מדיבידנד שמקורן ברווחים שנוצרו קודם לכן אינן חייבות בשיעור המס החדש, אך סביר להניח, שעמדת רשות המסים תהיה שהכנסה מדיבידנד

מופקת אצל מקבל ההכנסה לפי בסיס מזומן ולכן שיעור המס ייקבע לפי מועד החלוקה.

הרעה משתמעת באפשרויות קיזוז הפסדי הון כנגד דיבידנד אצל בעל מניות מהותי

כנגד הפסד הון ממכירת נייר ערך ניתן לקזז רווח הון ריאלי ממכירת נכס כלשהו. בנוסף מאפשר כיום סעיף 92(א)(4) לפקודה, לקזז כנגד הפסד ממכירת נייר ערך, גם:

- (א) הכנסה מריבית או מדיבידנד ששולמו בשל אותו נייר ערך.
- (ב) הכנסה מריבית או מדיבידנד בשל ניירות ערך אחרים, ובלבד ששיעור המס החל על הריבית או הדיבידנד שקיבל אותו אדם לא עולה על 25%.

מכיוון, שבתיקון הועלה שיעור המס על דיבידנד לבעל מניות מהותי ל-30%, ומאחר שלא הוגדל בהתאם שיעור המס המוזכר בסעיף 92(א)(4), המשמעות היא, שהחל משנת 2012 לא יוכל בעל מניות מהותי בחברה לקזז כנגד הכנסה מדיבידנד מאותה חברה את הפסדי ההון שיש לו ממכירת ניירות ערך. שיקול זה מהווה תמריץ נוסף לבעל מניות מהותי לפעול לקבלת דיבידנד עוד לפני כניסתו של התיקון לתוקף.

נציין, שהאמור לגבי נייר ערך מתייחס הן לנייר ערך סחיר והן לנייר ערך שאינו סחיר.

2.7 העלאת שיעור המס על הכנסות ריבית בידי יחיד

סעיף 125ג(ב) קובע שהכנסות ריבית (לרבות דמי ניכיון) בידי יחיד, שאינה צמודה למדד או לשע"ח חייבת במס בשיעור של 20%. בתיקון הועלה שיעור המס החל על הכנסות מריבית לשיעור של 25%.

השינוי יחול רק על הכנסות ריבית ודמי ניכיון שנצמחו החל ביום התחילה (1.1.2012), כך שהכנסות ריבית שנצמחו טרם מועד זה והתקבלו אחריו, ימוסו לפי שתי תקופות חישוב על פי חישוב ליניארי.

לגבי תכניות חיסכון ופיקדונות שאושרו ונפתחו לפני יום הפרסום של החוק, יחול שיעור המס החדש, על ריבית שהופקה או שנצמחה לאחר המועד שבו היה ניתן למשוך סכומים מהתכנית או מהפיקדון, בלי שהמשיכה תהיה כרוכה בהרעת תנאי החיסכון, כפי שהוגדרו בתנאיהם.

יש לציין כי התיקון בחוק אינו מתייחס להכנסות ריבית שאינן צמודות שע"ח או מט"ח, ועל כן לא יחול שינוי בשיעור המס החל כיום, 15%.

2.8 מיסוי רווחים של יחיד מקרן נאמנות פטורה

סעיף 125 ב(ב) לפקודה עוסק בשיעור המס על רווחים של יחיד מקרן נאמנות פטורה. מכיוון שהועלה שיעור המס על הכנסות מדיבידנד, ריבית ורווח הון, הותאמו גם שיעורי המס החלים על חלוקת רווחים ליחיד מקרן נאמנות פטורה לשיעורי המס החדשים (25% במקום 20%).

2.9 נקודות זיכוי לאב לילד פעוט, שיפור ההטבות למשפחות חד הוריות בשל ילד פעוט, הגדלת מס הכנסה שלילי

במטרה להקטין את נטל המס על משפחות עם פעוטות עד גיל שלוש, נקבע כי לעניין חישוב מס נפרד של בני זוג לפי סעיף 66 לפקודה, יקבל הגבר שתי נקודות זיכוי בגין כל ילד, שמלאו לו עד שלוש שנים (להלן – פעוט), כנגד המס החל על הכנסתו מיגיעה אישית. מתן הנקודות הנ"ל יהיה בנוסף לנקודות הזיכוי בגין ילדים עד גיל 18 שמקבלת כיום רק האישה.

לפיכך, במהלך השנים יקבל הגבר 6 נקודות זיכוי בגין כל פעוט. כדי לפשט את חלוקת נקודות הזיכוי, מבלי להתאים במדויק לתאריך הלידה של כל ילד, נקבע, שאופן מתן

הזיכוי יהיה כדלקמן: בשנת המס שבה נולד הילד תוענק לאב נקודת זיכוי אחת ובשנת המס שבה מלאו לילד שלוש תוענק לאב נקודת זיכוי אחת. בשנתיים שבין שנות מס אלו יוענקו לאב בכל שנה 2 נקודות זיכוי, ובסה"כ 6 נקודות.

כדי להקל על ניצול נקודות הזיכוי, קובע התיקון, שבן זוג רשאי, אף אם לבן זוגו אין הכנסה מיגיעה אישית, לבקש חישוב נפרד על הכנסתו מיגיעה אישית, ויהיה זכאי כנגד המס החל על הכנסתו זו לנקודות הזיכוי המוזכרות בסעיף 66 לפקודה.

לגבי משפחות חד הוריות – החוק קובע תיקון לסעיף 40(ב) לפקודה המעניק נקודות זיכוי בגין ילדים במשפחה חד הורית, באופן שיגדיל וישפר את ההטבות למשפחות אלו. כך למשל, הוענקו נקודות זיכוי בשל פעוט, גם לאב במשפחה חד הורית שאינו זכאי כיום לנקודות זיכוי לפי סעיף 40(ב)1 לפקודה (כדוגמת, אב שילדיו אינם נמצאים עמו, אך הנושא גם הוא בכלכלתם בדרך של תשלום מזונות). עוד נקבע, כי במקרים שבהם יש רק הורה אחד בלבד במשפחה חד הורית (למשל, כשהמדובר באלמן או באם חד הורית שילדיה נולדו מתרומת זרע), יינתנו נקודות הזיכוי הנוספות להורה הזכאי כבר היום לנקודות הזיכוי לפי סעיף 40(ב)1 – כלומר ההורה שהפעוט נמצא עמו.

הגדלת מס הכנסה שלילי – במסגרת תיקון לחוק להגדלת שיעור השתתפות בכוח העבודה ולצמצום פערים חברתיים (מס הכנסה שלילי), נקבעה בין היתר, זכאות למענק בשיעור של 150% מהמענק הרגיל (מס הכנסה שלילי) לגבי עובדת שהיא אם לילד אחד או יותר או לעובד שהוא אב במשפחה חד הורית לילד אחד או יותר שילדיו נמצאים אצלו וכלכלתם עליו. תחולת נושא זה הינה מיום 1 בינואר 2013 לגבי מענקים שישולמו החל באותו יום בעד חודשי עבודה בפועל בשנת 2012 ואילך.

2.10 העלאת שיעורי מס על נכסים "היסטוריים" (נכסים שנרכשו עד לשנת 1960) – הוראה שעה

סעיף 91(ו)1 קובע ששיעור המס לגבי נכס שנרכש עד שנת המס 1948 לא יעלה על 12% מרווח ההון ולגבי נכס שנרכש בשנת המס 1949 עד 1960 לא יעלה המס על 12% מרווח ההון ועוד 1% לכל שנה משנת המס 1949 ועד לשנת הרכישה.

סעיף 91(ו)2 לפקודה קובע, כי החל בשנת המס 2005, לשיעור המס במכירת נכס שנרכש עד שנת המס 1960, החייב במס כאמור לעיל בשיעור שבין 12% ל-24%, בהתאם לשנת הרכישה, יווסף 1% לכל שנת מס, ובלבד ששיעור המס לא יעלה על השיעורים הקבועים בפקודה.

לאור העלאת שיעורי המס, נקבעה הוראת שעה לפיה בשנים 2012-2014, לגבי יחיד בלבד, מי ששיעור המס שלו לפי הדין הקיים עולה על 20% או 25% (לבעל מניות מהותי) ולולא התיקון שיעור המס שלו היה נקבע לפי שיעורי מס אלה כתקרה מירבית, יחוייב רווח ההון שלו בשיעור של 20% או 25% בתוספת של 1% נוסף בשנת 2012, 3% נוספים בשנת 2013 ו-5% נוספים בשנת 2014, עד להגעה לתקרה המרבית לפי שיעורי המס החדשים (25% ולבעל מניות מהותי – 30%).

עם זאת, נקבע, כי אם המס על רווח ההון שהיה היחיד מחוייב בו לפי הוראות סעיף 91(ו)2 לפי תיקונו, נמוך יותר מהשיעור שהוא חב בו בהתאם להוראת השעה, יחוייב רווח ההון בשיעור הנמוך יותר.

2.11 העלאת סכומי הפטור על הכנסה מריבית ליחיד ו/או בן זוגו שהגיעו לגיל פרישה

סעיף 125ד(ג) קובע פטור על הכנסה מריבית עד לסכום מסוים למי שהגיע לגיל פרישה כדלקמן:

(א) יחיד שבשנת המס הגיעו הוא או בן זוגו לגיל פרישת חובה⁴, ובמועד הקובע (1.1.2003) מלאו לאחד מהם 55 שנים, זכאי לפטור בסך של 9,120 ₪ (בשנת

⁴ כמשמעותו בחוק גיל פרישה, התשס"ד-2004

2011) מהכנסתו מריבית (להלן – "פטור ליחיד"). התיקון העלה את תקרת הפטור ל-13,000 ₪.
 (ב) יחיד שבשנת המס הגיעו הוא ובן זוגו לגיל פרישת חובה, ובמועד הקובע מלאו להם 55 שנים, זכאי במקום הפטור ליחיד, לפטור בסך של 13,680 ₪ (בשנת 2011) מהכנסתו מריבית. התיקון העלה את תקרת הפטור ל-16,000 ₪.

2.12 שינויים נוספים

לאור השינויים שהגדילו את שיעור המס, בוצעו התאמות בסעיפי פקודת מס הכנסה, כדלקמן:

- 2.12.1 התאמת שיעור המס בסעיף 28(ג) בעניין אי חובת קיזוז הפסדים מעסק כנגד הכנסות מרווח הון, ריבית או דיבידנד, אם שיעור המס החל עליהם אינו עולה על 20%, לשיעור של 25%.
- 2.12.2 התאמת שיעור המס בסעיף 93(ב4), בעניין שיעור ניכוי המס במקור על ידי מפרק חברה בעת העברת נכסים לבעל מניות שהוא יחיד, לשיעורים החדשים של רווח הון, כלומר 25% ולגבי בעל מניות מהותי – 30%.
- 2.12.3 התאמת שיעור המס בסעיף 3(ג), בעניין שיעור המס החל בעת פדיון מניות, לשיעורים החדשים שנקבעו לגבי רווח הון.

3. תיקון חוק מיסוי מקרקעין

3.1 ביטול חובת ניכוי במקור של מס שבח החל מיום 1.4.2013

במסגרת תיקון 70 לחוק מיסוי מקרקעין (בתחולה מיום 31.3.2011) נקבע, כי בכל עסקת מקרקעין שתמורתה קבעה בכסף בלבד, זולת דירת מגורים שנתבקש בשלה פטור, יהיה הרוכש חייב בהעברת תשלום מקדמה על חשבון המס שהמוכר חייב בו כדלקמן:

15% מהתמורה במכירת זכות במקרקעין שיום הרכישה שלה הוא לפני יום 7 בנובמבר 2011;
 7.5% מהתמורה במכירת זכות במקרקעין שיום הרכישה שלה הוא מהמועד האמור ואילך.

בתיקון הנוכחי בוטלה חובת הניכוי במקור, אך היא תכנס לתוקף רק ביום 1 באפריל 2013 לגבי מכירת זכות במקרקעין או פעולה באיגוד מקרקעין שנעשתה ביום האמור ואילך. שר האוצר, באישור ועדת הכספים של הכנסת, רשאי לדחות את המועד האמור. לאור האפשרות שניתנה לשר האוצר לדחות את מועד הביטול אף מעבר ליום 1.4.2013, נראה שמדובר בביטול תיאורטי, שיוסדר בעתיד לאחר שיתוקנו הבעיות שנוצרו מאז החלת חובת הניכוי מס במקור מעסקאות במקרקעין.

3.2 העלאת שיעור מס שבח

כיום, שיעור המס החל על הכנסה משבח מקרקעין בידי יחיד הינו 20%. מאחר ולא נקבעו הוראות מיוחדות בחוק לגבי "בעל מניות מהותי" באיגוד מקרקעין, שיעור המס החל על מכירת נייר ערך בידי יחיד כאמור, הינו גם 20%.

בתיקון הועלה שיעור המס על השבח הריאלי ונקבע, ככלל, שיעור מס של 25% על שבח בידי יחיד שאינו "בעל מניות מהותי" ושיעור מס של 30% ליחיד המבצע פעולה באיגוד

מקרקעין, אם הוא בעל מניות מהותי באיגוד המקרקעין במועד הפעולה באותו איגוד, או במועד כלשהו בשנים עשר החודשים שקדמו לפעולה כאמור.

המס על השבח בידי חברה יישאר שיעור מס החברות הקבוע בסעיף 126 לפקודה, שכאמור הועלה החל משנת 2012 ל-25%.

3.3 חישוב ליניארי של מס השבח

היות והועלו שיעורי המס לגבי הכנסה משבח מקרקעין, הותאמו גם ההוראות לאופן קביעת שיעור המס אשר יחול על השבח לגבי נכסים שנרכשו לפני 1.1.2012, כדלקמן:

- לגבי שבח שנצמח עד ליום 7 בנובמבר 2001, יחול שיעור המס השולי הגבוה ביותר הקבוע בסעיף 121 לפקודה⁵.
- לגבי שבח שנצמח מיום 7 בנובמבר 2001 ועד ליום 31 בדצמבר 2011, יחול שיעור מס של 20%.
- לגבי שבח שנצמח לאחר יום 1 בינואר 2012, יחול שיעור מס של 25% או 30% לגבי בעל מניות מהותי.

3.4 העלאת שיעורי מס שבח על נכסי מקרקעין שנרכשו עד לשנת 1960

סעיף 48א(ד)(1) לחוק מיסוי מקרקעין העוסק בשיעור המס החל במכירת נכסי מקרקעין שנרכשו בין השנים 1948 ו-1960 (להלן – נכסים הסטוריים), קובע כי החל בשנת המס 2005, לשיעור המס במכירת זכות במקרקעין לאחר יום התחילה בידי חברה שהכנסתה מעסק או בידי יחיד שקיבל זכות במקרקעין בפירוק החברה, החייבת במס בשיעור שבין 12% ל-24%, בהתאם לשנת הרכישה, יווסף 1% לכל שנת מס החל בשנת המס 2005 ועד לשנת המכירה. למי שהפסקה הקודמת אינה חלה עליו יווסף שיעור מס של 1% בכל אחת מהשנים 2011 עד 2012 ו-2% לכל שנת מס החל מ-2013, ובלבד ששיעור המס לא יעלה על השיעורים הקבועים בפקודה.

לאור העלאת שיעורי המס, נקבע עלייה מדורגת של שיעור המס על נכסים היסטוריים עד להגעה לשיעור מס מירבי בהתאם לשיעורי המס החדשים. לאור האמור, נקבעה כהוראת שעה, לגבי יחיד בלבד, כי בשנים 2012-2017 מי ששיעור המס שלו לפי הדין הקיים עולה על 20%, ולולא התיקון שיעור המס שלו היה נקבע לפי שיעור מס זה כתקרה מירבית, יחוייב השבח שלו במס בשיעור של 20% ובתוספת 1% נוסף בשנת 2012 וב-2% נוספים בשנות 2013 עד 2017, עד להגעה לתקרה המרבית לפי שיעורי המס החדשים (25% ו-30% לבעל מניות מהותי). יחד עם זאת, אם המס על השבח שהיה היחיד מחוייב בו בלי הוראת השעה שנקבעה, נמוך יותר מהשיעור שהוא חב בו בהתאם להוראת השעה, יחוייב השבח בשיעור הנמוך יותר.

4. החזרת תקרת ביטוח לאומי ודמי בריאות לפי חמש מהשכר הממוצע במשק

במסגרת חוק המדיניות הכלכלית לשנים 2011 ו-2012 (תיקוני חקיקה), התשע"א-2011 נקבעה הוראת שעה, לפיה שיעור תקרת ההפרשות לביטוח לאומי ולדמי בריאות בשנת 2011 תעמוד על תשע פעמים מהשכר הממוצע במשק, ובשנת 2012 תעמוד על שמונה פעמים השכר הממוצע במשק.

⁵ עד לתיקון נאמר, שיחוייב במס כאמור בסעיף 121 לפקודה. הואיל ובמקרים רבים משולמת המקדמה בגין השבח בשיעור נמוך בהתאם לסעיף 121 לפקודה, ובשלב חישוב ההכנסה החייבת עולה כי קיימות הכנסות נוספות ויש להוציא שומה מתוקנת גבוהה יותר. לכן תוקן החוק, כך שהמקדמה תשולם לפי השיעור הגבוה ביותר (48% החל משנת 2012), ואם שולם בעודף הוא יוחזר בהתאם לסעיף 91(ד)(5)(א) לפקודה, בתוספת ריבית והפרשי הצמדה.

בחוק נקבע שביום 1 בינואר 2012 תחזור ההכנסה המירבית לעניין תשלום דמי ביטוח לאומי ודמי ביטוח בריאות למצב הקבע שלה ותעמוד על חמש פעמים השכר הממוצע במשק בלבד (הכנסה חודשית של 40,790 ₪ בשנת 2011), כפי שהיתה עד ליום 31.7.2009. התיקון נועד להתמודד עם העיוות שנוצר כתוצאה מהעלאת התקרה לתשלום, שגרמה לשיעור שולי כולל של מס הכנסה + ביטוח לאומי בגובה של 57% (ובעקבות ההעלאה בשיעור מס הכנסה היתה אמורה לעלות ל-60%) בעבור חלק מהנישומים (שאינם בהכרח בעלי ההכנסה הגבוהה ביותר). כך למשל, יחידים שהכנסתם עלתה על כ-73 אלפי ₪ בשנת 2011, שילמו מס שולי נמוך מאלה שהכנסתם נעה בין 40 ל-73 אלפי ₪. עיוות זה גרם להפרת עקרון הניטרליות, לפיו מס הכנסה על יחיד בתוספת ביטוח לאומי צריך להיות שווה לשיעור מס החברות בצירוף דיבידנד לבעל מניות מהותי.

לאור החזרת תקרת דמי הביטוח הלאומי לסכום של 40,790 ₪ לחודש, ישנה שוב ניטרליות בשיעור המס השולי הסופי כדלקמן:

- מס על היחיד 48%
- מס חברות על החברה 25% בצירוף דיבידנד בשיעור של 30% : סה"כ נטל מס כולל 47.5%⁶

אנו עומדים לרשותכם בכל הסבר נוסף ככל שיידרש.

בכבוד רב

קרלמן – רואי חשבון

⁶ $(30\% \times 75\%) + 25\% = 47.5\%$